

УДК 340.12

Андрій Васильович НОВІЧЕНКО,

*докторант Харківського національного університету внутрішніх справ;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3569-2559>*

ДІЯЛЬНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ ПРАВОПОРЯДКУ

Охорона суспільного порядку та забезпечення публічної безпеки неможливі без участі у них громадян. З однієї сторони, опора на підтримку людей та громадських об'єднань є ефективним засобом забезпечення суспільного порядку та зміцнення авторитету правоохоронних органів, з іншого боку, участь громадян у забезпеченні правопорядку є найважливішим правом та однією з форм безпосереднього виявлення народом своєї влади.

Суспільна самодіяльність, коли вона спирається на масовість та добровільність участі жителів певної територіальної одиниці, дає позитивний ефект. По-перше, участь населення надає органам правопорядку додаткових сил та допомагає у боротьбі зі злочинністю; по-друге, громадська думка позитивно впливає на особистість правопорушників, зміцнює законослухняне населення в свідомому дотриманні розпоряджень Закону; по-третє, активна частина населення здатна самостійно впливати на врегулювання криміногенних життєвих ситуацій, що особливо важливо у процесі реалізації віктимологічної профілактики, призначення якої – допомогти людям уникнути небезпеки стати жертвою кримінального правопорушення. В свою чергу, держава має всіляко стимулювати та розвивати громадянську активність населення, засновану насамперед на природному прагненні людей об'єднуватися з метою захисту себе, своїх близьких та майна від злочинних посягань.

На сьогоднішній день залишається дискусійним питання, пов'язане з здійсненням повноважень одного з елементів демократичного устрою держави – місцевого самоврядування в особі територіальної громади.

Територіальна громада – це жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, селищ, міст, що мають єдиний адміністративний центр [1].

Основна мета місцевого самоврядування – навчитися вирішувати питання, пов'язані з розвитком основних елементів громадського устрою місцевого самоврядування, що визначається політичною,

економічною та соціальною сферою діяльності. Населення, законодавчо будучи основним суб'єктом місцевого самоврядування, в межах своїх повноважень може і має брати участь у безпосередньому забезпеченні своєї життєдіяльності.

Конституцією України гарантується місцеве самоврядування, суть якого полягає у самостійному вирішенні питань місцевого значення [2], але питання щодо самостійної охорони правопорядку на певній адміністративно-територіальній одиниці наразі залишається відкритим.

Закон України «Про місцеве самоврядування» до функцій у сфері забезпечення і охорони громадського порядку відносить окремі повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян. Серед них є власні (самоврядні) повноваження: сприяння діяльності органів суду, прокуратури, юстиції, служби безпеки, органам Національної поліції, Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України, адвокатури і Державної кримінально-виконавчої служби України; та делеговані повноваження: вжиття у разі надзвичайних ситуацій необхідних заходів відповідно до закону щодо забезпечення державного і громадської безпеки і порядку, життєдіяльності підприємств, установ та організацій, врятування життя людей, захисту їх здоров'я, збереження матеріальних цінностей; вирішення відповідно до закону питань про проведення зборів, мітингів, маніфестацій і демонстрацій, спортивних, видовищних та інших масових заходів; здійснення контролю за забезпеченням при їх проведенні громадської безпеки і порядку [1].

Ст. 9 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» визначає основними завданнями громадських формувань з охорони громадського порядку: надання допомоги органам Національної поліції у забезпеченні громадського порядку і громадської безпеки, запобігання адміністративним і кримінальним правопорушенням; інформування органів Національної поліції про вчинені або ті, що готуються, кримінальні правопорушення, місця концентрації злочинних угруповань; сприяння органам Національної поліції у виявленні і розкритті кримінальних правопорушень, розшуку осіб, які їх вчинили, захисті інтересів держави, підприємств, установ, організацій, громадян від кримінально протиправних посягань; участь у забезпеченні безпеки дорожнього руху та боротьбі з дитячою бездоглядністю і правопорушеннями неповнолітніх [3].

Актуалізація проблеми розширення спектра форм взаємодії правоохоронних органів з громадськими об'єднаннями, громадянами у рішенні правоохоронних задач обумовлена низкою передумов об'єктивного характеру. Одна з головних умов якості життя людини – безпека та ефективна діяльність правоохоронних органів. Основний принцип правоохоронної діяльності – орієнтованість на створення та розвиток різних форм взаємодії (партнерства) з населенням. Внаслідок такої взаємодії злочинність і насильство виявляються під соціальним контролем. Відбувається своєрідне «видавлювання» злочинності.

Діяльність територіальних громад із забезпечення охорони правопорядку виражається не у самостійному виконанні правоохоронних функцій у сфері забезпечення публічної безпеки, а у взаємодії (партнерстві) з органами Національної поліції. Законодавством України дозволена діяльність охоронних організацій, як суб'єктів господарювання, які також вносять свій вагомий внесок в охорону правопорядку. Спільна діяльність поліції з цими організаціями здійснюється в багатьох напрямках: безпосередній охороні об'єктів з матеріальними цінностями, допомозі офіцерам поліції територіальних громад у здійсненні їх діяльності (спостереження за особами, які перебувають на обліку, оперативне реагування на події), інформування поліції про скоєні кримінальні правопорушення і надання необхідної інформації, надання допомоги в організації протидії в разі нападу на об'єкти, що охороняються.

Таким чином, взаємодія правоохоронних органів із територіальними громадами у забезпеченні громадського порядку та суспільної безпеки передбачає їхню спільну діяльність, для якої характерне узгодження цілей, об'єднання зусиль, добровільність, взаємна відповідальність, взаємна ініціатива та взаємний контроль.

Список бібліографічних посилань

1. Закон України «Про місцеве самоврядування». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст. 170.
2. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
3. Закон України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону». (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 40, ст.338).